

Suositus 9/2024
Ehdotus A 1952/PRE
Käsittelijä Puheenjohtajisto

Mietintö vastauksesta suositukseen 9/2024: Pohjolan kehittäminen omavaraiseksi ja autoritaarisista hallinnoista riippumattomaksi alueeksi

Päätös

Puheenjohtajisto ehdottaa, että Pohjoismaiden neuvosto merkitsee tiedoksi vastauksen suositukseen 9/2024, Pohjolan kehittäminen omavaraiseksi ja autoritaarisista hallinnoista riippumattomaksi alueeksi, ja katsoo sen puheenjohtajiston osalta loppuun käsitellyksi.

Taustaa

Suosituksen sanamuoto on seuraava:

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden hallituksille,

että laaditaan strategia Pohjolan omavaraisuuden vahvistamiseksi energiantuotannon, sähköverkon varaosien, elintarviketuotannon ja varautumisen alalla.

Pohjoismaiden hallitusten vastaus

Pohjoismaiden hallitukset ovat samaa mieltä Pohjoismaiden neuvoston kanssa yhteiskuntaturvallisuutta koskevan vahvan pohjoismaisen yhteistyön merkityksestä mukaan lukien siviilivalmius, resilienssi ja huoltovarmuus varsinkin Venäjän Ukrainaan tekemän täysimittaisen hyökkäyksen ja heikentyneen turvallisuuspoliittisen tilanteen myötä. Kuten Pohjoismaiden yhteistyöministerien Pohjoismaiden neuvoston Helsingin istunnossa vuonna 2022 esittelemästä pohjoismaista kriisiyhteistyötä koskevasta Nordisk krissamarbeid -raportista käy ilmi, työtä tehdään usealla tasolla sekä Pohjoismaiden ministerineuvostossa että sen ulkopuolella. Yhteistyöministerien tulevassa yhteistyöohjelmassa 2025–2030 kannustetaan Pohjoismaiden ministerineuvoston eri sektoreita vahvistamaan yhteistyötä edelleen.

Pohjolassa on laaja-alaista sähkön, nestemäisten polttoaineiden, energiakaasujen ja biomassan tuotantoa. Pohjoismaiden sähköverkot on yhdistetty tiiviisti toisiinsa, mikä mahdollistaa pohjoismaisten kantaverkkoyhtiöiden tiiviin yhteistyön.

Pohjoismaiden energiaministerien kokouksessa Islannissa lokakuussa 2023 ministerit keskustelivat Pohjoismaiden energiatilanteesta keskittyen erityisesti huoltovarmuuteen ja hyväksyntään kansalaisten keskuudessa. Energiasektorin tulevassa yhteistyöohjelmassa 2025–2030 nostetaan erityisesti huoltovarmuus esiin yhtenä aloista, jolla tehtävää yhteistyötä tulee priorisoida.

Sähköhuollon turvaamisen alalla tehdään pohjoismaista varautumisyhteistyötä, NordBER (sähköhuollon pohjoismainen yhteistyöfoorumi). NordBER on viiden Pohjoismaan kantaverkkoyhtiön sekä sähkö- ja energiaviranomaisten yhteenliittymä, joka tekee yhteistyötä sähköhuollon turvaamista koskevien kysymysten parissa Pohjoismaissa. NordBERin tavoitteena on jakaa tietoa ja kokemuksia, tehdä yhteistyötä yhteisten asioiden parissa sekä täydentää kansallista sähköhuoltoa yhteispohjoismaisen varautumisen avulla.

Ruotsi on priorisoinut elintarvikevarmuutta puheenjohtajakaudellaan Pohjoismaiden ministerineuvostossa tänä vuonna. Tukholmassa järjestettiin 12. maaliskuuta osana tätä pohjoismainen työpaja *Towards a more resilient supply of food and drinking water in the Nordic region*. Työpajan tavoitteena oli jakaa kokemuksia ja tunnistaa eri osa-alueita tai toimia, joilla pohjoismainen yhteistyö vahvistaisi elintarvikevarmuutta ja juomavesihuoltoa Pohjoismaissa muun muassa varastoinnin, tuotteiden jakelun ja resurssien jakamisen myötä.

Tämän lisäksi Pohjoismaissa on käynnissä useita viranomaistason yhteistyömuotoja ja kokemusten vaihtoa. Tässä yhteydessä voidaan mainita Suomen ja Ruotsin välinen yhteistyö, joka koskee muovisten pipetinkärkien puhdistamista. Yhteistyö aloitettiin jo koronapandemian aikana – jolloin pipetinkärjistä oli pulaa – ja tämän jälkeen yhteistyötä on kehitetty edelleen. Käynnissä on myös hanke, jossa tutkitaan pakkausmateriaalien markkinoita Pohjoismaissa ja mahdollista pohjoismaista yhteistyötä. Hankkeen tavoitteena on vähentää haavoittuvuutta, sillä pakkausmateriaalit ovat elintarvikeketjussa tärkeä strateginen tuote.

Yhteispohjoismainen metsäntutkimus (SNS) ja pohjoismainen maatalous- ja elintarviketutkimuksen komitea (NKJ) ovat saaneet maa- ja metsätalous-, kalastus-, vesiviljely- ja elintarvikeasiain ministerineuvostolta tehtäväksi tutkia ja kehittää biotalouden resilienssiä Pohjoismaissa. Toimeksianto on leveä ja kattaa toisaalta maa- ja metsätalous-, kalastus-, vesiviljely- ja elintarvikeasiat, toisaalta erityyppiset kriisit, kuten sodat ja konfliktit, sään ääri-ilmiöt ja pandemiat. Keskeistä hankkeelle on pohjoismainen yhteistyö perinteisten sektorirajojen yli. Työn jatkoa ajatellen on tunnistettu kolme alaa: kauppa ja logistiikka, digitalisaatio ja viestintä. Tämän lisäksi NKJ järjesti 29. marraskuuta 2023 työpajan, jossa koottiin yhteen aseellisiin konflikteihin liittyviä kokemuksia, johtopäätöksiä ja oppeja ja pohdittiin sitä, miten pohjoismaista yhteistyötä voidaan lisätä elintarvike- ja juomavesihuollon vahvistamiseksi Pohjolassa.

Pohjoismaiden hallitukset katsovat, että suositus on näin ollen osittain toteutunut.

Puheenjohtajiston näkemykset

Pohjoismaiden hallitukset osoittavat vastauksessaan, että ne suhtautuvat kriisivalmiuteen ja omavaraisuuteen vakavasti. Hallitukset katsovat olevan tärkeää edistää näiden alojen yhteistyötä. Samaa osoittavat myös uudet aloitteet, kuten kesäkuun lopulla 2024 hyväksytty Karlstadin julkilausuma.

Tästä syystä puheenjohtajisto ehdottaa, että Pohjoismaiden neuvosto merkitsee tiedoksi vastauksen suositukseen 9/2024, Pohjolan kehittäminen omavaraiseksi ja autoritaarisista hallinnoista riippumattomaksi alueeksi, ja katsoo sen puheenjohtajiston osalta loppuun käsitellyksi.

Maarianhaminassa 17. syyskuuta 2024

Oddný G. Harðardóttir (Sf)

Heléne Björklund (S)

Henrik Møller (S)

Jorodd Asphjell (A)

Kim Berg (sd.)

Heidi Greni (Sp)

Jouni Ovaska (kesk.)

Lars-Christian Brask (LA)

Sandra Listerby (Lib)

Bryndís Haraldsdóttir (sj.)

Helge Orten (H)

Maria Stockhaus (M)

Kathy Lie (SV)

Lorena Delgado Varas (V)

Juho Eerola (ps.)